

Løkstad, Knut-Arne Strand

Fra: kirsten.z.fleischer@nho.no
Sendt: 16. desember 2003 16:00
Til: Postmottak Finansdepartementet
Kopi: ingebjorg.harto@nho.no
Emne: HØRING: NOU 2003:23

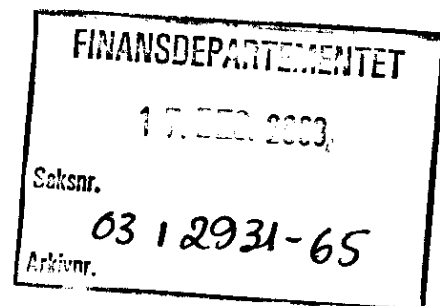
Høringsbrev.doc
(112 kB)

Vedlagt oversendes NHOs svar på ovennevnte høring. Brevet vil også bli sendt pr. post.

(See attached file: Høringsbrev.doc)

Vennlig hilsen,

Kirsten Zwiilmeyer Fleischer
Tlf.: 23 08 81 11
Fax: 23 08 80 09

15.12.2003

IH

17.09.03

03/2931 FM EDK

Det kongelige finansdepartement
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

ATT. Finansmarkedsavdelingen

Høring - NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven

Det vises til departementets høringsbrev av 17. september 2003. NHO har fått utsatt høringsfristen til 16. desember.

Generelle merknader

Innledning

NHO representerer 16.000 medlemsbedrifter av alle størrelser, og innen de fleste næringer i privat sektor i Norge. NHO er generelt opptatt av at disse virksomhetene har et regelverk som fremmer, ikke hemmer næringsutvikling og drift. Regelverket må ikke utformes slik at det pålegger bedriftene plikter, rutiner og løsninger hvor nytten for samfunnet eller særlige interessentgrupper ikke står i forhold til kostnadene som etterlevelse av regelverket påfører bedriftene. I tillegg er NHO opptatt av at regelverket gir bedriftene mest mulig konkurransedyktige betingelser i forhold til konkurrenter fra andre land.

Enkelte av NHOs landsforeninger, Oljeindustriens Landsforening og Energibedriftenes Landsforening, har avgitt egne høringsuttalelser. NHO støtter de syn som der fremkommer i tilknytning til disse bransjer.

Forholdet til EU

Regnskapslovgivningen er EØS relevant lovgivning, og i betydelig grad regulert gjennom EUs ulike selskapsrettsdirektiver og forordninger. Ved implementering av EU regelverket i norsk regnskapslovgivning, må det, etter NHOs oppfatning, i størst mulig grad tilstrebes å unngå særnorske løsninger. Særlig er det viktig at regnskapsreglene i størst mulig grad harmoniseres med land hvor norske bedrifter tradisjonelt har hatt tette forbindelser, enten gjennom eierinteresser, eller hvor de inngår i konserndannelser som datterselskaper.

Oversettelse av IAS standardene

Etter EUs "IAS forordning" vil de IAS standarder som EU vedtar som pliktige å følge i EU, gjelde som norsk lov minst for de foretakene som etter forordningen er forpliktet til å avlegge IAS regnskap fra 2005. Etter NHOs oppfatning er det en stor og til dels komplisert oppgave å

oversette IAS-standardene til norsk, noe som er nødvendig når dette skal være lovtekst. NHO vil påpeke betydningen av en god oversettelse av de sentrale begreper i IAS-standardene, og at dette må gjøres av kvalifiserte regnskapsfaglige personer med IAS-kompetanse. NHO er derfor meget bekymret over at arbeidet tilsynelatende ikke har skutt fart, og vil påpeke betydningen av at departementet prioriterer arbeidet, slik at gode oversettelser kan foreligge i god tid før regelverket skal etterleves.

NHOs hovedsyn på utredningen

NOU 23 inneholder to elementer. Dels er det foretatt en evaluering av regnskapsloven etter tre års ikrafttredelse, dels inneholder den forslag om implementering av den såkalte IAS-forordningen. NHO er enig med hovedinnretningen på implementeringen av IAS-forordningen, og de fleste forslag som fremmes som følge av evalueringsprosessen. Enkelte forslag er imidlertid NHO uenig i. De viktigste av disse er forslaget om å innføre en formålsparagraf i regnskapsloven, forslaget (flertallets) om at man ikke kan velge å avlegge selskapsregnskapene etter IAS samt forslaget om selskapsrettslig båndlegging av verdiendringer som skyldes bruk av virkelig verdiberegninger etter IAS/IFRS. Vi vil også innledningsvis påpeke behovet for en grundig gjennomgang av eventuelle skattemessige konsekvenser med sikte på nøytralitet fra Finans- og Justisdepartementets side, før ikrafttredelse av nye bestemmelser.

Vi vil nedenfor kommentere de enkelte forslag nærmere.

Kapittel 2 Norsk regnskapsregulering

NHO støtter forslagene om ikke å pålegge regnskapsavleggelse ihht. IAS utover den som følger av forordningen. NHO vil derfor ikke gå inn for at selskaper som ansees som børsnoterte ihht. forordningen, men som ikke avlegger konsernregnskap, skal følge IAS. Det vil, som påpekt i innstillingen og under andre punkter i dette svaret, være betydelig usikkerhet knyttet til fremtidige endringer i IFRS, og samordning av disse med nasjonale skatte- og selskapsrettslige regler tilstrekkelig raskt. Dette betyr imidlertid ikke at selskaper som kan se seg tjent med IAS-rapportering ikke skal kunne avlegge regnskaper helt eller delvis etter IAS. Eventuelle tilleggskrav for å oppfylle markedets informasjonsbehov kan, dersom de på et senere tidspunkt skulle bli aktuelle, naturlig komme som en del av børslovgivning eller børsregler.

NHO støtter utvalgets overordnede valg i å følge den såkalte moderniseringslinjen ved implementeringen av IAS, slik at man legger opp til at alle løsninger som er i tråd med IAS, også skal kunne benyttes innefor norsk regnskapslovgivning og rammene av regnskapsdirektivene. Det er positivt at selskapene kan velge å implementere IAS gradvis ved å velge å følge en eller flere IAS standarder (fullt ut), uten å måtte ta alle.

NHO er uenig med flertallet når det gjelder muligheten til å avlegge selskapsregnskap fullt ut etter IAS. NHO støtter her det mindretallet som foreslår at selskapsregnskapene skal kunne velge å avlegge selskapsregnskapet etter full IAS (forordningsveien). NHO viser i den forbindelse til den begrunnelse dette mindretallet (Eikrem, Hellerud og Harto) har gitt for dette. I tillegg vil NHO fremheve at det etter at utvalget avga innstilling er blitt ytterligere klart at sentrale land for norske bedrifter vil tillate selskapsregnskap avlagt etter IAS, og de hensyn som mindretallet legger vekt på, vil derfor få ytterligere vekt. Flertallets begrunnelse for ikke å tillate IAS i selskapsregnskapene er forholdet til selskaps- og skatteretten, uten at flertallet gir noen oversikt over hvilke eventuelle selskapsrettslige eller skatterettslige forhold

som vil være problematiske. Etter NHOs oppfatning må eventuelle utfordringer i forhold til kryssende lovgivning ivaretas av denne lovgivning.

I tillegg til at det tillates IAS-avleggelse i selskapsregnskapet, vil NHO forslå at man åpner for at alle vurderingsregler i henhold til IAS skal være tillatt etter regnskapsloven, og at dette gjøres gjennom en endring av § 3-9. Vi viser her også til høringsuttalelse fra Norsk RegnskapsStiftelse som også nærmere omtaler en slik løsning. En slik løsning vil gi selskapene mulighet til å avlegge konsernregnskap og selskapsregnskap i henhold til like vurderingsregler, uten at selskapene må ta hensyn til alle krav til tillegginformasjon. Dette vil særlig være hensiktsmessig i selskaper som også avlegger konsernregnskap etter IAS, og hvor det således blir ytterligere mindre behov for den informasjon som note/tilleggsinformasjonen i IAS gir, i og med at dette er hensyntatt i konsernregnskapet.

Kapittel 3 Kontroll med finansiell rapportering – enforcement

NHO støtter etableringen av en håndhevingsordning for å sikre etterlevelsen av IAS og økt tillit til regnskapsrapporteringen fra de børsnoterte selskapene. Ordningen bør, slik utvalget foreslår, skje i henhold til CESR-prinsippene, og NHO støtter at den praktiske gjennomføringen legges til Oslo Børs. NHO vil også påpeke betydningen av etableringen av et uavhengig IAS/IFRS ekspertorgan i tilknytning til håndhevingen.

Uavhengig IAS/IFRS ekspertorgan

NHO støtter etableringen av et uavhengig ekspertutvalg. Et slikt utvalg vil sikre kvaliteten av de faglige vurderinger og på denne måten bidra til økt tillit til håndhevingsorganets kompetanse blant aktørene. Det vil også muliggjøre at IAS/IFRS i Norge praktiseres overensstemmende med EU-land/markeder, gitt at medlemmene av ekspertorganet har meget høy IFRS faglig kompetanse og internasjonal erfaring. Medlemmene av dette utvalget må oppnevnes etter forslag fra sentrale brukergrupper. Det vil også være viktig at det utarbeides klare retningslinjer om at håndhevingsorganet skal konsultere ekspertutvalget ved alle saker hvor det er aktuelt å rette kritikk mot et foretaks regnskapsføring. NHO støtter også forslaget om offentliggjøring av ekspertutvalgets uttalelser, idet en slik offentliggjøring både vil skape tillit til saksbehandlingen og kunne ha positiv effekt i forhold til IFRS-etterlevelsen i Norge.

Kompetent myndighet

Utvalget foreslår at Kredittilsynet skal være "kompetent myndighet" etter CESR prinsippene. Valg av "kompetent myndighet" i relasjon til kontroll av finansiell informasjon vil kunne få betydning langt utover området for regnskapsregulering, nemlig hvilken myndighet som skal være kompetent myndighet i Norge også etter en del andre EU-direktiver som tar sikte på å virkeliggjøre EU handlingsplan for å realisere et indre marked innenfor den finansielle sektor (Financial Service Action Plan). Etter NHOs oppfatning vil derfor den løsning som velges innenfor dette området, også kunne få betydning for valg av løsning når de øvrige direktivene som har bestemmelser om kompetent myndighet skal implementeres i Norge. Spørsmålet om hvilket organ eller hvilke organer som skal være kompetent myndighet, er et viktig og kompliserte spørsmål. Myndigheten som tenkes tillagt overordnet administrativ myndighet, vil omfatte overordnet myndighet og ansvar for håndhevelse under en rekke direktiver og forordninger, herunder blant annet direktivene om kontroll med markedsmissbruk, gjennomsiktighet, investeringstjenester, prospekter og samordning av regnskapskrav og -rapportering. I den grad det åpnes for delegasjon, forutsettes at det underliggende organet må underlegges tilsyn og må være ansvarlig overfor overordnet administrativ myndighet også i enkeltsaker.

NHO vil på denne bakgrunn påpeke behov for at man ved vurderingen av ”kompetent myndighet” i forhold til etableringen av regnskapstilsyn, ser hen til hva som vil være en riktig kompetent myndighet, også i forhold til disse øvrige forhold. NHO vil i egen henvendelse til Finansdepartementet ta opp behovet for en nærmere egen og grundig vurdering av dette spørsmålet.

Gjennomføring av Oslo Børs

Uavhengig av hvor den kompetente myndighet blir lagt, legger CESR prinsippene opp til at gjennomføringen av kontrollen kan delegeres. NHO støtter at gjennomføring legges til Oslo Børs.

Videreføring av en velfungerende ordning

Børsen har i dag den fortløpende kontroll med selskapenes overholdelse av informasjonsplikten, herunder kontroll av kvartalsregnskapene og årsregnskapene. Børsen har historisk vært den som har hatt fokus på kvaliteten på regnskapene til de børsnoterte selskapene. Børsen var en av pådriverne til å etablere Norsk Regnskapsstiftelse (NRS), og har deltatt i NRS’ standardsettende arbeid, særlig rettet mot de børsnoterte selskapene. Arbeidet har bidratt til at NRS’ standarder basert på regnskapsloven, i dag primært innrettet mot de børsnoterte selskaper, holder høy internasjonal standard. Børsens regnskapsutvalg har fulgt opp standardene og tatt tak i regnskapspraksis som ikke har etterlevd disse.

Markedsnærhet og kvalitet

Børsen har gjennom sin nærhet til og kunnskap om markedet en unik mulighet til å fange opp forhold som tilsier nærmere kontroll av enkeltelskaper både i forbindelse med de periodiske ordinære gjennomganger og ved tilsyn utenom dette. Børsen må uansett kontrollere selskapenes etterlevelse av informasjonsplikten, og vil derfor måtte ha regnskapsfaglig kompetanse på et høyt nivå. Gode kunnskaper om IAS/IFRS er ikke allemannseie i Norge i dag, og det er viktig å sikre at Børsen fortsatt kan beholde høy faglig kompetanse på området og minske behovet for dublisering av denne. Dette vil også sikre en mest mulig kostnadseffektiv løsning med høyest mulig kvalitet.

Alle børsnoterte selskaper må allerede forholde seg til og ha kontakt med børsen, og det vil derfor for de fleste medføre en ekstrabelastning å forholde seg til et eventuelt nytt kontrollorgan.

Uavhengighet - velfungerende markeds plass som incentiv

Det har fra enkelte hold vært hevdet at Børsen som privateid, ikke er tilstrekkelig uavhengig av markedsaktørene og ikke vil ha tilstrekkelig fokus på slike kontrolloppgaver. Dette er NHO ikke enig i. Som privateid markeds plass er Børsen helt avhengig av at den har tillit hos alle markedsaktører, ikke minst investorene. Svikt i fokus på slike viktige forhold for investorene vil straks vise seg i redusert handel og inntjening, i motsetning til i offentlig oppnevnte organer. Dette er etter vår oppfatning et sterkt eget incitament for Børsen i å påse at de noterte selskapene etterlever og overholder informasjonsplikten generelt og avlegger regnskaper i henhold til IAS/IFRS-standardene spesielt. Børsen er også i dag tillagt disse oppgavene, og har et sanksjonssystem for å sikre etterlevelse, under tilsyn fra Kredittilsynet. Børsloven har nettopp hatt som utgangspunkt en privatisert børs, og lovens og forskriftens system hensyntar nettopp de utfordringer en slik eierform gir i forhold til offentlig kontroll og sanksjon. Etter vår oppfatning er børsen tillagt andre oppgaver av stor samfunnsmessig betydning gjennom børsloven og tilhørende forskrifter som man da kunne stille spørsmål ved.

Det fremgår av børslovens § 5-1 at *”Børsvirksomhet skal drives med tilbørlig hensyn til prinsipper om effektivitet, nøytralitet og likebehandling av aktører for å sikre at markedet har god gjennomsiktighet og at kursnoteringen gjenspeiler de noterte instrumentenes markedsverdi.”* Det fremgår også av samme paragraf at børsen er pålagt å etablere systemer for å sikre dette. Det har etter vårt syn ikke fremkommet nye forhold som tilsier at dette stiller seg annerledes i forhold til IAS-tilsynet enn i forhold til Børsens andre kontrolloppgaver.

Harmonisering med andre land?

Etter NHOs syn er det avgjørende at det etableres et regnskapstilsyn som underbygger tilliten til kapitalmarkedet, ikke minst i forhold til utenlandske markeder og aktører. Det er derfor avgjørende for oss at en løsning med Børsen som kontrollorgan i Norge, ikke fremstår som vesentlig annerledes enn løsningene i andre EU-land. Så vidt vi har kunnet bringe på det rene, er de ulike land i Europa i ferd med å etablere regnskapstilsyn i henhold til IAS-forordningen, i det vesentlige basert på tidligere nasjonale løsninger. Disse varierer derfor i betydelig grad fra land til land. Det er derfor etter vår oppfatning heller ikke noe grunnlag for å velge en annen løsning i Norge enn den vår tidligere nasjonale løsning tilsier.

Kapittel 6 Differensiering – regnskapspliktige som ikke omfattes av forordningen

NHO støtter utvalgets forslag til endring av terskelverdiene for grenseverdiene for små foretak. Endringene er fornuftig i forhold til endringene i pengeverdi og er en tilpasning til EU direktivbestemmelser. På bakgrunn av IAS-forordningen vil man etter NHOs oppfatning komme til å se en stadig økende grad av konvergens mellom IAS regelverket og norsk regnskapslovgivning for øvrige foretak. IAS er ikke laget for små foretak, og en endring av regnskapsloven i IAS retning bør ikke gjelde disse. Det er derfor viktig også av denne grunn at man tilstreber en utvidelse i av hva som ansees som små foretak i dag i forhold til dagens terskler. Av de samme hensyn er det viktig at man vurderer tersklene regelmessig i tråd med endringene i EU-direktivene på dette området. NHO støtter derfor også den foreslåtte regularitet i endringene av terskelverdiene.

Kapittel 7 Nærmere om regnskapsregler for små foretak

Generelt

Utvalget har tilstrebet å foreslå forenklinger for små foretak for å redusere disse foretakenes ressursbruk til utarbeidelse av årsregnskap. NHO støtter utvalgets målsetting om å foreslå forenklinger innenfor det som er forsvarlig ut fra brukernes informasjonsbehov, og det som er tillatt innenfor EU-direktivene. NHO støtter derfor den foreslåtte videreføringen av forenklingene for små foretak, samt de ytterligere forslag om forenklingene i notekravene. NHO vil påpeke behovet for at det særlig i forhold til små foretak er behov for å vurdere kostnadene ved regnskapsproduksjonen for små foretak opp mot nytten samfunnet eller andre interessenter kan ha av informasjonen. NHO vil særlig fremheve at store kreditorer regelmessig vil ha sine egne krav til regnskapsinformasjon, uavhengig av innholdet i årsregnskapsloven, og at hensynene til disse kreditorene (regelmessig banker og andre finansinstitusjoner) ikke kan tillegges avgjørende vekt når man vurderer forsvarligheten /behovet for ytterligere forenklinger for denne gruppen foretak. De ”uprioriterte” kreditors behov vil etter NHOs oppfatning i tilstrekkelig grad være ivarettatt også etter de foreslåtte endringer. De problemer uprioriterte fordringshavere regelmessig har i en betalingsmisligholdssituasjon i forhold til små foretak, vil ikke repareres gjennom ikke å

foreta forenklinger, eller å imøtekomme de forslag mindretallet har om skjerpinger av reglene for små foretak.

Notekrav

Verken når det gjelder forslaget om å fjerne kravet til angivelse av største aksjonærer med videre (§ 7-42 3. ledd) eller angivelse av aksjeeier av daglig leder med videre (§ 7-42.2. ledd) gjør det seg gjeldende tungtveiende hensyn som begrunner at disse selskapene – som er små, ikke henvender seg til allmennheten eller noen markeds plass med videre, skal måtte rapportere slike opplysninger også i årsregnskapet når de allerede er tilgjengelige i aksjeeierboken og i rapportering til relevante myndigheter. I tillegg nevner vi det kommende aksjonærregisteret som kilde til denne type informasjon.

NHO har gjentatte ganger påpekt at det ikke er den isolerte rapporteringsplikt som er det store problem for den enkelte lille bedrift, men summen av alle rapporteringsplikter man får når ingen tar hensynt til ”mange bekker små... prinsippet”. Dette tør også være anerkjent av Regjeringen gjennom sin handlingsplan for ”Et enklere Norge”

Vi støtter også forslaget om å fjerne notekravet i § 7-44 for små foretak, og viser til utvalgets begrunnelse.

Overgang fra en kategori til en annen

Utvalget foreslår videre å forenkle overgangen fra gruppen ”små” til gruppen ”øvrige foretak”, idet innspill til utvalget har indikert at dette er svært byrdefullt for denne gruppen foretak. NHO støtter disse forslagene.

Årsberetning

NHO støtter også forslagene til en forenkling av krav til årsberetningen for små foretak.

Konsernregnskapsplikt

Utvalget har ikke foreslått å øke terskelen for konsernregnskapsplikt for små foretak, selv om EU-direktivene åpner for dette. NHO støtter under tvil dette. Vår generelle holdning er mest mulig harmonisering med EU direktivene. Små selskaper som ikke avlegger konsernregnskap har i stedet en rekke opplysningskrav i noter som gjør informasjonen om konsekvensene av konserninterne forhold tilgjengelig, om enn i en noe annen form. Det har imidlertid ikke vært påpekt noe stort behov for endring på dette punkt, hvorfor NHO kan støtte utvalgets forslag.

Kapittel 9 Grunnleggende regnskapsprinsipper og lovens formål

Grunnleggende regnskapsprinsipper

NHO støtter utvalgets forslag om å beholde grunnleggende regnskapsprinsipper i regnskapsloven og at de grunnleggende prinsippene skal beholdes uendret. NHO mener imidlertid at det må åpnes for en balanseorientert overstyring av andre prinsipper, på lik linje med sammenstillingsprinsippet, og at den balanseorienterte overstyringen for de grunnleggende prinsippene må gjøres valgfri.

Rettvisende bilde

Utvalget foreslår å inkludere et krav om at årsregnskapet skal gi et ”true and fair view”. Begrunnelsen er at det ikke skal være tvil om den norske implementeringen av direktivene. Kravet om å gi et rettvisende bilde under hensyn til god regnskapsskikk har samme innhold

som kravet om å utarbeide årsregnskapet i samsvar med god regnskapsskikk. NHO mener at kravet om samsvar med god regnskapsskikk er en lojal implementering av direktivene. Dette spørsmålet ble grundig utredet i 1995. Selv om utvalget klart uttrykker at den foreslåtte lovendringen er ment å være uten realitet, kan det skapes unødig usikkerhet omkring forståelsen av en ny bestemmelse. NHO opplever heller ikke at det har vært stilt så store spørsmål ved den norske implementeringen at det alene er grunn til en endring. NHO vil derfor ikke støtte utvalgets forslag på dette punkt.

Dersom departementet velger å inkludere et krav om at årsregnskapet skal gi et "true and fair view" på en annen måte enn i dagens lov, støtter NHO utvalgets forslag fremfor en ren dansk variant med krav om rettviseende bilde.

Formålsbestemmelse

NHO vil også se kravet om rettviseende bilde i sammenheng med den foreslåtte formålsbestemmelsen, som inneholder krav om at regnskapsinformasjon skal være relevant og pålitelig. Pålitelig bilde er for øvrig brukt i norsk og dansk oversettelse av direktivene. Krav om relevans, pålitelighet og rettviseende bilde er selvinnsynlige og ukontroversielle. Det er god regnskapsskikk som gir kravene innhold. NHO mener at det ikke foreligger noe behov for en formålsbestemmelse. Det fremgår av utredningen at bestemmelsen er ment som rettesnor for lovgiver og standardsetter, men vi frykter likevel at det i praksis vil bli gjort koplinger til kravet om rettviseende bilde og til § 7-1. Behovet for en formålsbestemmelse ble også grundig vurdert av regnskapslovutvalget i NOU 30:1995. Vi kan ikke se at erfaringene med bruken av loven har avdekket et behov for en formålsbestemmelse. Ingen av høringsinstansene som evalueringsutvalget hørte, fremholdt ikke noe slikt behov.

Dersom departementet støtter utvalgets forslag om å inkludere en formålsbestemmelse, mener NHO at det må foretas endringer i den foreslåtte bestemmelsen.

Det må foretas en prioritering av brukergruppene, da informasjonsbehovene til aktuelle brukergrupper i enkelte sammenhenger vil divergere. FASBs konseptuelle rammeverk har investorer og kreditorer som primære brukere. Selv om IASBs rammeverk ikke identifiserer primære brukere, blir investorene gitt spesiell oppmerksomhet.

Det fremgår av lovbestemmelsen at opplysningenes nytte for brukerne skal sammenholdes med kostnadene med å fremskaffe dem. Tradisjonelt har det vært lagt til grunn at kostnad/nytte-vurderingen omfatter mer enn de direkte kostnadene involvert i utarbeidelsen av informasjonen. Opplysninger om pågående rettsforhandlinger eller søksmål, og opplysninger om planlagte fremtidige transaksjoner medfører kostnader fordi det er skadelig for selskapet å gi detaljerte opplysninger, og ikke på grunn av informasjonsinnhentingen. Slike indirekte kostnader er også relevante i kostnad/nyttebetraktningen i henhold til US GAAP (SFAC 1, 23). NHO mener derfor at lovbestemmelsen må endres, slik at kostnadene som skal balanseres med nytten, også inkluderer indirekte kostnader.

Det fremgår av utredningen at kostnad/nyttevurderingen skal foretas av lovgiver og standardsetter, ikke av den regnskapspliktige. Dette er også forskjellig fra gjeldende rett og IASBs rammeverk. I IASBs rammeverk fremheves det at så vel standardsetter som den regnskapspliktige skal avveie informasjonens nytteverdi mot dens kostnad. Dersom målet med en formålsbestemmelse er tilpasning til IASBs rammeverk, noe som synes å fremgå av 9.3.1, bør departementet etter vårt syn presisere at kostnad/nyttevurderinger også kan foretas hos den enkelte regnskapspliktige.

Kapittel 10 Vurderingsregler

Forskning og utvikling

Utvalget foreslår å skille mellom forskning og utvikling. Utgifter til egen forskning skal kostnadsføres. Endringen innebærer at utgifter til egen utvikling skal vurderes etter de generelle vurderingsreglene.

Vurderingsregelen for forskning og utvikling ble ikke behandlet i utkastet til regnskapsloven i NOU 1995:30. Departementet kom likevel til at det burde være adgang til å kostnadsføre slike utgifter. Utvalget mangler en regnskapsfaglig begrunnelse for å oppheve adgangen. NHO mener derfor at den spesielle vurderingsregelen for forskning og utvikling bør beholdes uendret.

Klassifisering av eiendeler og gjeld

Hovedkriteriet i regnskapsloven § 5-1 for å skille mellom omløpsmidler og anleggsmidler, er om de er bestemt til varig eie eller bruk. Varighetskriteriet kan relateres til varekretsløpet, som tilsvarer "operating cycle" i IAS 1. Hovedkriteriet gjelder tilsvarende for gjeld. Gjeld som knytter seg til varekretsløpet, skal betraktes som kortsiktig gjeld.

Utvalget foreslår at klassifiseringsbestemmelsen som er formulert for eiendeler, skal omfatte både eiendeler og gjeld. Samtidig foreslår utvalget å oppheve § 5-13 om at vurderingsreglene gjelder tilsvarende for gjeld. Utvalget foreslår videre en selvstendig ett-års regel for gjeld regnet fra balansedagen. Konsekvensen av utvalgets forslag til endringer i §§ 5-1 og 5-13 er at hovedkriteriet bare gjelder eiendeler. Dette er i strid med IAS 1 hvor "operating cycle" også gjelder for gjeld.

Finansielle instrumenter

NHO er enig i utvalgets forslag om å utvide plikten til å vurdere finansielle instrumenter som ikke inngår i en handelsportefølje, til virkelig verdi. Utvidelse av plikten bør imidlertid begrenses til markedsbaserte finansielle instrumenter. For andre finansielle instrumenter bør det være adgang til å bruke virkelig verdi når denne kan måles pålitelig. For finansielle instrumenter som er varederivater, foreslår NHO at det for varederivater utenfor handelsporteføljen er anledning til, men ikke plikt til, å benytte virkelig verdi. Det foreligger etter NHOs oppfatning gode argumenter for å ikke kreve virkelig verdi på disse finansielle instrumentene.

Bruk av virkelig verdi på varederivater gir stor volatilitet, og kan omfatte mange bransjer, f.eks. en del foretak med kontrakter om kraftkjøp. Ved store bevegelser i kraftprisene kan det for kontrakter på under 1 år gi betydelig utslag hvis volumene er store i forhold til selskapets størrelse/kostnadsstruktur. Tilsvarende vil gjelde selskaper med kontrakter (kjøp eller salg) som omfatter andre børsnoterte råvarer (metaller, olje, jordbruksvarer osv). Dette vil også gjelde foretak som ikke er børsnotert, og hvor bruk av virkelig verdi på finansielle instrumenter er krevende. En kan-bestemmelse vil være en lettelse for foretak som har slike instrumenter i denne gruppen. Det er imidlertid viktig at slike foretak kan benytte virkelig verdi til å vurdere disse instrumentene, bl.a. fordi slike selskaper også inngår i IFRS-rapporterende konserner.

Oppskrivning (revaluation)

IAS 16 tillater i visse tilfelle oppskrivning av anleggsmidler. Dette er også tillatt etter EÜretten, og det er bare Tyskland i EÜ hvor denne adgangen ikke er benyttet. Utvalget har likevel ikke foreslått en tilsvarende adgang i Norge, og begrunner dette med at det vil redusere sammenlignbarheten av regnskapene. Etter NHOs oppfatning er dette ikke en god nok grunn for å opprettholde oppskrivningsforbudet, gitt den tilnærmingen til IAS man nå står overfor. Dette er en ny situasjon i forhold til 1998 da forbudet ble innført, og har nå større vekt enn den gang. Dessuten vil det etter utvalgets forslag bli mulig for selskapene å velge ulike løsninger på mange områder, slik at hensynet til sammenlignbarhet heller ikke er like tungtveiende som tidligere. NHO mener det i størst mulig grad bør tilstrebes at selskapene kan følge tilsvarende regler etter norsk regnskapslov som etter IAS, når dette er forsvarlig. Det er det etter NHOs vurdering her.

Kapittel 15 Noteopplysninger

NHO støtter utvalgets utgangspunkt om at notekrav for foretak som følger moderniseringslinjen, ikke skal være strengere enn notekrav for foretak som følger forordningslinjen. Vi har heller ingen innvendinger mot det skillet som gjøres mellom notekrav i standarder og notekrav i lov, der notekravene i loven er de som følger av gammel lovgivning og av direktivbestemmelser. Det synes også rimelig å legge EÜ-kommisjonens egen tolkning til grunn i vurderingen av hvilke notekrav som er innenfor IAS-forordningens saklige virkeområde og hvilke som er utenfor.

Kapittel 16 Årsberetningen

Opplysninger om fremtidig utvikling og risiko

Utvalget foreslår en bestemmelse som skal gi grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges fremtidige utvikling og risiko, og som skal inneholde en "...redegjørelse om mål, måloppnåelse og risikoforhold, og som utfyller den informasjon som gis i årsregnskapet." Utvalget mener med dette å foreslå en implementering av moderniseringsdirektivets bestemmelser om "a fair review ...". Etter NHOs oppfatning går utvalget her lengre enn direktivet, og vil – hvis den gjennomføres – pålegge norske selskaper strengere krav til å gi slike opplysninger om fremtidsrisiko, usikkerheter osv. enn det som følger av direktivene.

Slik framtidsinformasjon vil kunne være misvisende. Internasjonalt er det også restriksjoner i å gi slik informasjon. Det kunne gi uheldige konsekvenser for et foretak hvis utviklingen skulle bli annerledes enn forutsatt. Ansvarsforhold knyttet til slik informasjon tilsier at det er betydelig risiko forbundet med dette. I tråd med NHOs generelle oppfatning om å tilstrebe en størst mulig grad av harmonisering, kan vi ikke støtte den foreslåtte formulering i lovteksten. Den foreslåtte bestemmelsen bør endres. Spesielt bør kravet om "...grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges fremtidige utvikling" og "...opplysninger om mål og måloppnåelse..." tas ut. Vi mener også at konsern som gir en utfyllende finansiell analyse (Management Discussion & Analysis) avgitt av ledelsen bør kunne begrense årsberetningen til selskapsregnskapet, slik det fremgår av Direktivet. Vi vil foreslå at departementet vurderer en mer direkte oversettelse av direktivkravet, tilpasset lovens formuleringer for øvrig.

Andre opplysninger

I tråd med moderniseringsdirektivets, foreslår utvalget å endre plikten til å gi såkalt tillegginformasjon til når dette er nødvendig for å forså den regnskapspliktiges resultat, finansielle stilling og risiko. Etter utvalgets forslag knyttes det en særskilt rapporteringsplikt

til selskapets forhold til ytre og indre miljø, herunder sykefravær og skader, når opplysninger om slike forhold vil være vesentlige for å forstå selskapets stilling, utvikling og resultat. Etter utvalgets oppfatning vil det være tilfelle i bedrifter med høyere sykefravær, skader med videre enn normalt i bransjen, når bedriften har et forurensningspotensiale som til nå har krevd utslippstillatelse fra myndighetene med videre.

NHO støtter utvalgets forslag, og viser til den begrunnelse utvalget gir i pkt. 16.7.8. NHO vil også her fremheve betydningen av harmonisering med EUs moderniseringsdirektiv, selv om det vil kunne medføre at færre bedrifter må rapportere slike forhold enn tidligere. NHO mener at et systematisk arbeid for å bedre arbeidsmiljø, miljøeffektivitet og likestilling bidrar til økt lønnsomhet og styrket konkurranseevne. Disse områdene har også betydning for bedriftenes omdømme. NHO regner derfor med at rapportering om slike forhold utover det som etter forslaget vil skje i årsberetningen, naturlig vil foretas i separat rapportering eller for øvrig i årsrapporten. Erfaringer viser også at selskapene her rapporterer mer fyldestgjørende enn i årsberetningen.

NHO vil også vise til utvalgets omtale av kommisjonens rekommandasjon for omtale av miljøspørsmål i utredningens kap.4.

Kapittel 17 Opplysninger om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer

Utvalget har vurdert flere innspill til økte opplysningskrav om godtgjørelse til ledende ansatte med videre. Utvalget har etter en grundig vurdering av ulike hensyn, knyttet til slik utvidet opplysningsplikt, konkludert med å foreslår tre endringer i forhold til dagens regelverk:

- Hvis det ikke fremgår av noteopplysninger at det er gitt lønn med videre til daglig leder, styret med videre i henhold til § 7-31, skal det eksplisitt bekreftes at slike ytelser ikke er gitt.
- Hvis det tilsvarende ikke opplyses om sluttvederlag, bonusavtaler med videre i henhold til samme bestemmelse, skal det eksplisitt bekreftes at slike avtaler ikke er inngått.
- Det foreslås en ny plikt for børsnoterte selskaper til å redegjøre for sin avlønningspolitikk for daglig leder.

NHO støtter utvalgets forslag. NHO vil bemerke at man i det eksisterende regelverk allerede lenge har hatt lovpålegg om åpenhet om slike forhold, som først nå blir aktuelle i de fleste andre europeiske land. Ytterligere åpenhet om slike forhold kan vise seg å være nødvendig for tillit i markedet for enkelte selskaper, først og fremst de børsnoterte. Slik ytterligere meroffentlighet bør imidlertid følge av eventuelle standarder knyttet til markedet gjennom Corporate Governance koder/anbefalinger. NHO mener at dette er et område hvor ytterligere "regulering" bør skje gjennom selvregulering og anbefalinger, fremfor lovpålegg. Dette vil også sikre en best mulig tilpasning til tilsvarende regulering i øvrige EU-land.

Kapittel 19 Organisering av standardsettende organ

Standardsetting skjer i dag i regi av Norsk RegnskapsStiftelse (NRS), hvor NHO er en av stifterne. NHO går inn for at NRS fortsatt skal være det standardsettende organ i Norge, men med noe andre og utvidede oppgaver i forhold til i dag. NRS må også i fremtiden spille en sentral rolle i utvikling av god regnskapsskikk i Norge.

Den endrede rolle vil kunne kreve endret/utvidet sammensetning av NRS styre og fagorgan. Deltakende organisasjoner bør vurderes utvidet med mulig offentlig deltagelse samt med andre naturlige interessenter. Samtidig er det avgjørende at en god finansiering av NRS kommer på plass. Etter NHOs oppfatning vil det være naturlig med en deling mellom det offentlige, næringslivet og stiftende organisasjoner.

Vi ser det som meget viktig at det opprettholdes et engasjert, sterkt fagmiljø i Norge også etter innføringen av IAS/IFRS for børsnoterte selskaper. Det vil være naturlig at NRS har et særlig fokus på dette, og delta på høringer og med proaktive innspill til IFRS, særlig med veiledning på særnorske forhold. I tillegg vil standardsetting for øvrige foretak, små foretak, organisasjoner uten økonomisk vinning som formål samt for selskapsregnskapet være naturlige ansvarsområder for NRS.

Kapittel 21 Selskapsrettslige konsekvenser og skattemessige forhold

Selskapsrettslige forhold

Utvalget foreslår selskapsrettslig binding av verdiendringer som skyldes bruk av virkelig verdi i forhold til investeringseiendommer og biologiske eiendeler (i henhold til IAS 39), i et virkelig verdifond, som ikke skal kunne inngå som grunnlag for egenkapitaltransaksjoner i selskapsrettslig sammenheng; utbytte, konsernbidrag, fondsemissjon med videre. Det vises til utvalgets forslag og vurderinger inntatt i kapittel 21.6. NHO er uenig i at det skal foretas en slik binding.

Utvalget begrunner sitt forslag særlig med at det er usikkerhet knyttet til måling av disse virkelige verdiene, fordi det ikke foreligger noen pålitelig markedsverdi som grunnlag for verdimålingen. NHO vil til dette påpeke at det er en klar forutsetning for å kunne foreta målinger til virkelig verdi i henhold til IAS regelverket, at denne kan måles pålitelig. Kan slik pålitelig måling ikke skje, foreligger det ikke regnskapsmessig adgang til bruk av virkelig verdi i stedet for historisk kostpris. Selskapenes regnskaper er utgangspunkt for en rekke disposisjoner, både fra/av selskapet selv og fra/av andre selskapsinteressenter, som alle bygger på forutsetningen om "riktige" regnskaper hos selskapet. NHO kan ikke se at det gjør seg gjeldende andre eller mer tungtveiende hensyn i forhold til egenkapitaltransaksjoner enn i forhold til andre transaksjoner, gitt at kriteriene for pålitelig måling foreligger. Det er derfor ikke grunn for binding selskapsrettslig heller.

I tillegg kommer at dette vil innføre nok et fond, som selskapene og regnskapsbrukerne må forholde seg til. I tillegg vil de beregninger som skal gjøres for å finne riktig årlig avsetningsbeløp bli meget kompliserte, noe som alene tilsier at det skal tungtveiende hensyn til for å pålegge selskapene en slik prosedyre. Selv om utvalget har forutsatt at dette skal kunne gjøres "enklere" gjennom en forskriftsfastsatt beregningsmetode, vil likevel beregningene bli kompliserte. NHO vil også av disse hensyn gå imot den foreslåtte binding.

Skattemessige forhold

Utvalget forutsetter at forslagene skal være skattemessig nøytrale. Som vi også påpekte innledningsvis i høringsbrevet, er det svært viktig at dette gjennomføres i praksis. Det vil derfor være nødvendig med en grundig gjennomgang av de enkelte forslags eventuelle

skattemessige effekt før vedtakelsen av regelendringene, slik at dette kan hensyntas og eventuelt nøytraliseres. Etter NHOs oppfatning er det også viktig at det legges opp til en planmessig etterkontroll av særlig disse forhold, slik at uforutsette utslag kan korrigeres raskt.

Kapittel 22 Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter NHOs oppfatning er det klart at overgangen til IAS-regnskap for de børsnoterte foretakene vil påføre disse konsernene både betydelige merkostnader i utgifter til kompetanseheving i egen organisasjon, kjøp av konsulenttenester med videre, samt i større regelmessig administrativt arbeide med regnskapsproduksjonen enn i dag. Disse meromkostningene vil øke hvis det ikke åpnes for adgang til å avlegge også selskapsregnskap etter IAS, eller at det gjøres mulig å anvende alle prinsipper etter IAS, også etter norsk regnskapslov.

Andre forhold

Segmentinformasjon

Regnskapsloven krever at også enkeltelskaper, som er del av børsnoterte konserner som også rapporterer segmentinformasjon i konsernregnskapet, gir segmentinformasjon i selskapsregnskapet. Dette skaper lett en situasjon der utenlandske analytikere og andre regnskapsbrukere får mindre informasjon enn lokale interessenter, som følge av at selskapsregnskapene bare er på norsk. Vi tror at det er uheldig at morselskapet eller datterselskapene har et slikt selvstendig ansvar i sine selskapsregnskaper. Mor- og datterselskapene bør enten gis anledning til å rapportere etter reglene for små selskaper eller det må gjøres klart at loven kan tolkes slik at selskaper som inngår i et konsern også i selskapsregnskapet kan rapportere segmentinformasjon basert på konsernets segmentinndeling.

Med vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Juridisk område

Lars Chr. Berge
Viseadministrerende direktør